

спец.13.00.01 «Теория и история педагогики» / А. И. Кукуев. – Ростов-на-Дону, 2010. – 55 с.

3. Культурология. Введение в культурологию: учеб. пособие / Под общ. ред. В. А. Сапрыкина. – М.: МГИЭМ (ГУ), 1995. – 210 с.

4. Оганов А. А. Теория культуры / А. А. Оганов, И. Г. Хангельдиева. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2001. – 238 с.

5. Радынова О. П. Музыкальное воспитание дошкольников: учеб. пособие / О. П. Радынова, А. И. Катинене, М. Л. Палавандишвили. – М.: Академия, 1998. – 240 с.

6. Шацкая В. Н. Музыкально-эстетическое воспитание детей и юношества / В. Н. Шацкая. – М.: Педагогика, 1975. – 200 с.

7. Швейцер А. Культура и этика / А. Швейцер. – М.: Прогресс, 1973. – 344 с.

8. Якушева С. Д. Музыкальное искусство в формировании духовной культуры студенческой молодежи // Российский научный форум. «Россия. Культура. Будущность». – Челябинск, 2005. – 169 с.

REFERENCES

1. Kolomiyets, G. G. (2001). *Muzykalno-esteticheskoye vospitaniye (aksiologicheskyy podkhod): Monografiya*. [Musical and aesthetic education (axiological approach): Monograph]. Orenburg.

2. Kukuyev, A. I. (2010). *Andragogicheskyy podkhod v pedagogike*. [Andragogical approach in pedagogy]. Rostov-na-Donu.

3. Saprykin, V. A. (1995). *Kulturologiya. Vvedeniye v kulturologiyu: ucheb.posobiye*. [Culture studies. Introduction into culture studies: teaching manual]. Moscow.

4. Oganov, A. A., Khangeldiyeva, I. G. (2001). *Teoriya kultury*. [Theory of culture]. Moscow.

5. Radynova, O. P., Katinene, A. I., Palavandishvili, M. L. (1998). *Muzykalnoye vospitaniye doshkolnikov*. [Musical education of pre-school children: teaching manual]. Moscow.

6. Shatskaya, V. N. (1975). *Muzykalno-esteticheskoye vospitaniye detey i yunoshstva*. [Musical and aesthetic education of children and youth]. Moscow.

7. Shveitser, A. (1973). *Kultura i etika*. [Culture and ethics]. Moscow.

8. Yakusheva, S. D. (2005). *Muzykalnoye iskusstvo v formirovaniy dukhovnoy kultury studencheskoy molodezhi*. [Musical art in developing spiritual culture of student youth]. Cheliabinsk.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ІРИГІНА Світлана Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри диригентсько-хорової підготовки Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.

Наукові інтереси: теорія та практика диригентської та вокально-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва; методика підготовки студентів-музикантів до педагогічної практики.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

IRYHINA Svitlana Oleksandrivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Choral and Conducting Training, South-Ukrainian National pedagogical University named after K. D. Ushynsky.

Circle of scientific interests: theory and practice of conducting and vocal choral training of future musical art teachers; methods of training musical students for teaching practice.

Дата надходження рукопису 10. 03. 2018 р.
Рецензент – д.п.н. професор А. М. Растрюгіна.

УДК 692.23: 37.016.7

КИРИЧЕНКО Олена Іванівна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
<https://orcid.org/0000-0002-2879-3300>
e-mail: pednauk@gmail.com

МАЛЕЖИК Юлія Миколаївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
<https://orcid.org/0000-0003-2829-3493>
e-mail: pednauk@gmail.com

ВИВЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЧИННИКІВ ФОРМОУТВОРЕННЯ В АРХІТЕКТУРНИХ АНСАМБЛЯХ МІСТА КРОПИВНИЦЬКОГО НА ДИСЦИПЛІНАХ ХУДОЖНЬОГО СПРЯМУВАННЯ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Вивчення специфіки формоутворення в архітектурі студентами

художньо-графічного відділення допомагає виявити закони створення форми, завдяки яким розпізнаються найважливіші чинники,

що сприяють виразності архітектурного образу. Історичні архітектурні ансамблі базуються на стильових засадах, тоді як феномен сучасної архітектури полягає у відсутності певної стильової бази. Кращому засвоєнню образної специфіки архітектурних ансамблів у місті Кропивницькому сприяє розуміння того, як певні чинники, котрі продиктовані умовами часу, можуть впливати на формотворчі засоби і в цілому – на виразність архітектурного образу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формоутворення в архітектурних спорудах розглядаються багатьма дослідниками з галузі будівництва, архітектури, мистецтвознавства, культурології, естетики. А. І. Каплун, Л. Ф. Чертов, Г. К. Вагнер, В. Ф. Маркузон, О. О. Барабанов виявляють особливості формальної мови формоутворення всередині архітектурних стилів. У теоретичних працях з галузі архітектури А. В. Іконникова і Г. П. Степанова, О. Г. Раппапорта і Г. Ю. Сомова розглянуто сутність, мова і рамки, семантика і структурні закономірності архітектури. Ф. Т. Мартинов, Я. Ю. Усов, Н. А. Саприкіна, М. В. Шубенков визначають основні чинники, що впливають на формотворчі принципи та загальну образність і виразність архітектури.

Метою статті є виявлення специфіки вивчення студентами художніх спеціальностей основних формоутворюючих чинників архітектурних ансамблів міста Кропивницького в процесі засвоєння знань з дисциплін художнього спрямування, що допоможе зрозуміти як самі закони створення виразної форми, так і особливості гармонійного поєднання будівель в архітектурні ансамблі, які надають місту унікального образного колориту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом всього навчального періоду студенти художньо-графічного відділення знайомляться з великим циклом дисциплін, які мають власну специфіку і формують професійне бачення культурних явищ. У процесі формування професійного погляду на мистецтво взагалі та його окремі галузі зокрема знання законів, принципів та тих чинників, що визначали в певний час перевагу конкретних форм, сприяє грамотному підходу до розуміння таких теоретичних категорій, як «художній образ», «архітектурний образ», «художня форма», «художнє сприйняття», «художній стиль», «архітектурний ансамбль». Знайомство з архітектурною спадщиною міста Кропивницького відбувається на пленерних практиках, у процесі вивчення історичного розвитку образотворчого мистецтва та художніх стилів, а також законів

формоутворення у фахових навчальних курсах. У кожному випадку відбувається поступове засвоєння комплексу понять і уявлень про принципи створення архітектурного образу і архітектурної форми. Проте комплексно не виявляються чинники, що сприяють формоутворенню в архітектурних ансамблях.

Формоутворення (*der Formgebung, der Formbildung* – нім.) є важливим компонентом будь-якого виду мистецтва, а мистецтва архітектури зокрема. Під категорією «формоутворення» розуміють процес створення форми у фаховій творчій діяльності, що відповідає спільним ціннісним установкам культури і певним вимогам, які стосуються естетичної виразності майбутнього об'єкта, його функції і конструкції, впливають на вибір використовуваних матеріалів [1]. Форма архітектурної споруди має два компоненти – зовнішній об'єм і внутрішній простір, вона повинна відповідати законам сприйняття форми і глядач має прочитувати зміст «тексту форми» з першого погляду на неї.

Дослідниками підкреслюється, що «під архітектурним формоутворенням розуміється організація архітектурного об'єкта з урахуванням усіх його суттєвих властивостей. Форма виступає як спосіб організації об'єкта в різних аспектах його реального існування. При цьому в центрі уваги опиняються проблеми організації архітектурного об'єкта як художнього твору» [2], що вимагає розглядати його в аспекті образності. Архітектурний образ заснований на культурно-естетичній складовій і формує уявлення про архітектурне середовище, в якому важливе значення відіграє ансамблевість як архітектурно-просторова система. Історично складені архітектурні ансамблі існують у міському просторі як унікальне явище культурної спадщини. Вони часто складаються протягом тривалого часу і вбирають у себе різностильові тенденції. Вивчаючи стильову специфіку на конкретних прикладах, в той же час студент здатний побачити поряд приклад іншого стилю і може порівнювати різностильові будівлі з формальної точки зору, так як основною ознакою стилю перш за все є форма. Проте в міському просторі не існує чистих стильових зон, усі історичні будівлі оточені пізнішими побудовами, зокрема сучасного періоду. Як підкреслюють дослідники, «граматика нової архітектури завжди провокативна. Вона варіюється від рваних фракталів до підкреслено нейтральних «інформпросторів». Це є викликом старим мовам класицизму і модернізму, що засновані на вірі в можливість нової системи організації середовища проживання, яка буде більше нагадувати форми живої природи, що постійно самооновлюються» [3]. Для студентів у даній

ситуації можуть виникати певні проблеми засвоєння форми в складним чином організованому міському просторі, так як вони стикаються з одночасним існуванням в єдиному просторі класичних ордерних форм і сучасних спрощених.

Вивчення студентами основних формоутворюючих чинників на прикладі історичних будівель дозволяє найбільш чітко уявити принципи виразності як самої будівлі, так і архітектурного образу конкретної міської зони та історичного центру міста, в якому стильове різноманіття представлено повною мірою. Однак сучасна архітектура також впливає на сприйняття загального архітектурного простору. Можна сказати, що час диктує форму і сучасні архітектурні форми вже не обтяжені дрібними деталями, великою кількістю декору, їхні об'єми прості, лаконічні, спрощено прямолинійні.

Ця поява нових цінностей, нових цілей, нових регулятивних принципів в архітектурній сфері неминуча у процесі розвитку. «Архітектурний простір при будь-яких його розмірах і призначенні <...> має володіти естетичними властивостями, має бути гармонійним, красивим. Оцінка цих властивостей людиною залежить від психофізіологічних закономірностей сприйняття простору. Ці закономірності є важливою частиною об'єктивних умов формоутворення» [4, с. 14]. У різних дослідженнях провідних науковців – архітекторів, дизайнерів, мистецтвознавців – виділено ряд чинників формоутворення, які необхідно розглянути для розуміння цілісної картини сприйняття архітектурних об'єктів при вивченні студентами форми і образності на дисциплінах художнього спрямування.

Першим і основним чинником культурного вираження архітектури є *стиль*, його специфіку визначають композиційні, пластичні, ритмічні та інші ознаки [5]. В історичному контексті міста Кропивницького можна спостерігати декілька домінуючих акцентів у розташуванні архітектурних ансамблів, зокрема в місті чітко виокремлюються кілька зон, що можна розглядати саме в даному аспекті. Першим ансамблем можна вважати комплекс військових споруд у стилі ампір, створений за проектом одеського архітектора Шуміліна. Через сквер від гарнізонних споруд була зведена Покровська церква (арх. Андрєєв), яка стала військовим храмом. До комплексу примикає будівля театру, споруджена наприкінці 1860-х – у 1870-х за проектом військового інженера Г. В. Трамбичького. Цілковитим комплекс склався у другій половині XIX ст. Усі споруди комплексу демонструють перевагу простих і лаконічних форм як у

загальних архітектурних об'ємах, так і у формах елементів декору. Ансамбль будівель виглядає гармонійним, цілісним і залишає враження продуманої організації міської зони військового призначення [6]. Інше завдання поставало перед міськими архітекторами в створенні громадського центру, який представлений кількома територіальними частинами. Поряд з військовим архітектурним ансамблем розташована будівля Жіночої гімназії (арх. О. Л. Лішневський; зараз Центральноукраїнський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка), яка виконана в стилі історизму (еклектиці), а трохи далі знаходяться будівлі Земського реального училища та Чоловічого реального училища, що збудовані в стилі пізнього класицизму. Якщо звернути увагу студентів на формальні ознаки всіх названих будівель, то вони повинні відчувати різницю між двома великими архітектурними стилями – класицизмом та еклектикою – саме на прикладах різних форм, які домінують у тому чи іншому випадку. В процесі вивчення художніх стилів студенти мають можливість познайомитися на прикладах міської архітектури з деякими формальними ознаками пізнього класицизму (ампіру), історизму (еклектики) в його різновидах – купецькому стилі приватних особняків і монументальному стилі цивільних споруд, нарешті – модерну, який представлений у місті Кропивницькому різними стадіями свого розвитку.

Необхідно враховувати, що на художньо-естетичну складову архітектури впливає певна кількість чинників, які власне сприяють відбору елементів як виразних компонентів того чи іншого стилю. Зокрема, до найбільш суттєвих належать загальні для всіх типів споруд чинники: природно-кліматичні; соціально-економічні, що відображають розвиток суспільства у конкретний період; архітектурно-будівельні вимоги; науково-технічні засоби, завдяки яким відбувається зміна конструктивних прийомів; соціокультурні умови, які на основі національно-регіонального компоненту, ідеології і релігії забезпечують певні принципи формоутворення.

Майже вперше проблема визначення чинників у формотворчому процесі була визначена в педагогічній системі Баухауза. Зокрема Л. Мохой-Надь головним формотворчим чинником називає *простір*, «і тільки виходячи з його законів формоутворення може бути успішним». До другорядних формотворчих чинників ним віднесені «корисність» (*функціоналізм*) і «раціональність» (*матеріально-технічний аспект*) [8]. Інший викладач Баухауза Й. Альберс головним чинником

формування вважає *економічність*, що стає можливим на основі органічного взаємозв'язку формотворчих прийомів з конструкцією і властивостями використаних матеріалів [8]. Слідом за Баухаузом до виявлення формоутворюючих чинників звернули увагу викладачі ВХУТЕМАСа та ІНХУКа, які також виокремили простір, функціональність і раціональність в якості головних.

Сучасні дослідники визначають групи важливих для формування в архітектурі чинників, зокрема:

Соціально-психологічні: впливають на відчуття комфортності людиною, формують соціально-відповідальну свідомість. Важливе значення тут набувають національно-етнографічні умови, зокрема – побутовий уклад, родинні відношення, звичаї та традиції, менталітет нації тощо.

Соціальні та економічні чинники: аналіз впливу соціальних і економічних чинників на проектування будівель у конкретних кліматичних умовах дозволив встановити, що найважливішим соціальним аспектом є формування у споживачів соціально-відповідальної свідомості. Введення природних компонентів у будівлю впливає на фізичне і психічне здоров'я людей, суттєво покращує і оздоровлює мікроклімат, сприяє створенню психологічного комфорту, особливо в багатоповерхових і висотних будівлях.

Інформаційно-емоційні (соціокультурні): для них характерно висунання на перший план змісту культурних процесів у громадських будівлях, садово-парковій архітектурі і монументальних комплексах. Проектна організація подібних об'єктів складається найчастіше під впливом того образу, який закладається в основу її художнього рішення.

Мобільність: динамічна ознака мобільності архітектурного об'єкта відбивається як у внутрішніх процесах, так і в зовнішніх; мобільність виражається в трансформації внутрішнього простору і рухливості архітектурного об'єкта в зв'язку зі зміною потреб і способу життя людей, функціонального призначення та пристосування до умов навколишнього середовища.

Модульність: як містобудівний чинник розглядається в архітектурі як спосіб організації просторового середовища в «глобальному» масштабі, що застосовується як до всієї архітектурної структури, так і в одиничному варіанті, що може бути застосовано до конкретного об'єкта. Архітектурний об'єкт являє собою модель матриці, що складається з житлових і громадських модулів. Модулі взаємозамінні,

змінюють свою функціональну значимість, тиражуються за координатними осями.

Трансформація: динаміка сучасного життя часто вимагає створення і відповідних трансформованих архітектурних форм. У сучасній архітектурі трансформація використовується для вирішення функціональних завдань:

- тимчасових, оборотних перетворень архітектурного простору в разі його багатофункціонального використання;

- регулювання мікроклімату приміщення за рахунок оборотних рухів конструктивних елементів (огороджувальні поверхні, покрівлі, жалюзі);

- транспортування споруд або їхніх елементів у складеному вигляді до місця їх зведення; монтажу інших конструкцій будівель.

У класичній архітектурі динамічність ритмів носить, як правило, образотворчий характер, у сучасній ж з'являються реально динамічні ритми, пов'язані, наприклад, з використанням трансформованих конструкцій [9; 10].

Екологічність: енергетична та екологічна кризи багато в чому продиктували архітекторів нові шляхи розвитку в проектуванні. Подальша еволюція штучного середовища проживання спрямована в першу чергу на подолання суперечностей у встановленні зв'язку «людина і природа». Так виникли напрямки «органо-тек», «еко-тек», що демонструють все більший інтерес до проблеми екології; біотектонічна течія орієнтована на використання поновлюваних джерел енергії. Використання сучасних енергетичних установок є в багатьох країнах невід'ємним фактором архітектурного проектування.

Завдяки застосуванню принципів адаптації, таких, як мобільність, модульність, трансформація і екологічність, з'являється можливість відстеження стилістичних особливостей формування в сучасній архітектурі. Стилїстика формування формулюється в поняттях обмежених варіантів використання морфологічних параметрів елементів форми і строго заданих модульних структур, що визначають особливості взаємодії елементів форми. Немаловажну роль відіграють і загальні закони містобудування і зонування міського простору, що впливає на поверховість забудови на певних територіях, візуальний комфорт, озеленення міських територій (компенсаційне озеленення).

Всі вказані чинники демонструють, що врахування ергономічних вимог до елементів і загального вигляду сучасних будівель є важливою умовою створення архітектурного середовища. В ідеалі архітектурні ансамблі, що

складаються сьогодні, повинні емоційно впливати на сприймаючу людину таким же гармонійним чином, як класична архітектура. Для сприйняття ж художньо-естетичного це важливо ще і тому, що в процесі вивчення багатогранності формотворчих законів студенти набувають досвід переживання краси і гармонії, розвивають художнє сприйняття і шукають нові якості виразності форми.

Характерною рисою сучасного будівництва є розмивання обмежень між різними архітектурними підходами. В Кропивницькому останнім часом з'являються оригінальні сучасні будівлі, які гармонійно вписуються в простір і не сперечаються з класичною стильовою архітектурою. Проте сприйняття міського простору і існуючих у ньому архітектурних форм обумовлено низкою розглянутих чинників, що формують нові умови взаємовідносин людини і архітектурного образу. Як підкреслюють дослідники, сучасний архітектурний простір припускає наявність підмножини просторів, що включає рівнозначні матеріальні елементи: форми, знаки, колір, світло; нематеріальні елементи: інформаційні, геометричні, тектонічні; елементи соціальних типів і соціальних груп і т. д., всі вони пов'язані між собою комунікативними зв'язками (інформаційними двосторонніми взаємодіями). Найчастіше в центрі уваги опиняються абсолютно конкретні характеристики забудови: стилістичні ознаки, системи пропорцій і масштабність, метроритмічні закономірності, малюнок деталей, матеріал і фактура огорожувальних конструкцій, колір і т. д.

Виявлення основних чинників формоутворення, які впливають на домінування тих чи інших аспектів форми в архітектурному ансамблі на прикладі міста Кропивницького, дозволило виокремити ряд основних факторів, що сприятимуть кращому розумінню процесів формоутворення, архітектурного стилеутворення студентами на дисциплінах художнього спрямування.

Окреслені поняття та тенденції, на наш погляд, сприятимуть кращому відтворенню отриманих знань у навчальній та практичній діяльності на предметах з академічного рисунку, формоутворення, конструювання, історії образотворчого мистецтва, методики образотворчого мистецтва, пленерних та виробничих практиках, тощо. Отже, формування професійного погляду у студентів художньо-графічних відділень, а саме знання законів, принципів, чинників, що визначають окремі форми архітектурного середовища, сприятимуть розумінню як спеціалізованих категорій формоутворення, архітектури, так і образотворчого мистецтва в цілому.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Таким чином, розглянута проблема дозволяє зробити висновки, що форма як архітектурна основа змінюється з плином часу. Для історичних епох властива надмірна ускладненість елементів, часом емоційна переважаність або пишна декоративність. Сьогодні в архітектурі переважають прості і лаконічні форми. Важливим є те, що теоретичні знання та специфіка їхнього застосування на практиці у процесі вивчення основних чинників формоутворення в архітектурі, систематизовані й структуровані відповідно до визначеної тематики, нададуть при вивченні дисциплін художнього спрямування більш цілісної картини розумінню факторів, які впливають на сучасне містобудівництво і відображуються в архітектурі. В подальшому уявляється доцільним розглянути використання сучасною архітектурою класичних форм, порівняти формальні ознаки класичної та сучасної архітектури в будівлях міста та визначити шляхи осучаснення класичної архітектурної форми.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Мартынов Ф. Т. Основные законы и принципы эстетического формообразования и их проявление в архитектуре и дизайне. Учебное пособие / Ф. Т. Мартынов. – Екатеринбург: Уральский архитектурно-художественный институт, 1992. – 107 с.
2. Сомов Г. Ю. Проблемы теории архитектурной формы / З. Ю. Сомов // Раппапорт А. Г., Сомов Г. Ю. Форма в архитектуре: Проблемы теории и методологии. Часть 2. – М.: Стройиздат, 1990. – С. 164–335.
3. Дженкс Ч. Новая парадигма в архитектуре / Пер. с англ. А. Ложкин, С. Ситар / Ч. Дженкс // А3D.ru. – URL: <http://www.a3d.ru/architecture/stat/155>
4. Иконников А. В., Степанов Г. П. Основы архитектурной композиции / А. В. Иконников, Г. П. Степанов. – М.: Искусство, 1971. – 224 с.
5. Раевский А. А. Семантика архитектурного стиля / А. А. Раевский: автореф. дисс. ... канд. арх-ры: 18.00.01. – Екатеринбург, 2002. – 24 с.
6. Кириченко О. І. Специфіка стилю ампір в провінційному тексті культури (на прикладі Єлисаветграда – центру військових поселень) // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: Збірник наукових праць. – Вип. 14 (19). Частина 2. – К.: НПУ, 2013. – 243 с.
7. Курбатов Ю. И. Очерки по теории формообразования: курс лекций / Ю. И. Курбатов. – СПб.: СПбГАСУ, 2015. – 132 с.
8. Хлебников А. С. Методология формообразования в Баухаузе, ВХУТЕМАСе и ИНХУКе / А. С. Хлебников // Вестник Тамбовского

університета. Серія: Гуманитарні науки. Випуск 7 (63). – 2008. – С. 227–232.

REFERENCES

1. Martynov, F. T. (1992). *Osnovnyye zakony i printsipy esteticheskogo formoobrazovaniya i ikh proyavleniye v arkhitekture i dizayne*. [Basic laws and principles of aesthetic shaping and their manifestation in architecture and design]. Yekaterinburg.
2. Somov, G. YU. (1990). *Problemy teorii arkhitekturnoy formy*. [Problems of the theory of architectural form]. Moscow.
3. Dzhensks, CH. *Novaya paradigma v arkhitekture*. [A new paradigm in architecture]. URL: <http://www.a3d.ru/architecture/stat/155>
4. Ikonnikov, A. V., Stepanov, G. P. (1971). *Osnovy arkhitekturnoy kompozitsii* [Fundamentals of architectural composition]. Moscow.
5. Rayevskiy, A. A. (2002). *Semantika arkhitekturnogo stilya*. [Semantics of architectural style]. Yekaterinburg.
6. Kyrychenko, O. I. (2013). *Spetsyfyka stylyu ampir v provintsynomu teksti kul'tury (na prykladi Yelysavethrada – tsentru viys'kovykh poselen')*. [Specificity of Empire style in the provincial text of culture (on the example of Yelisavetgrad – the center of military settlements)]. Kyiv.
7. Kurbatov, YU. I. (2015). *Ocherki po teorii formoobrazovaniya: kurs lektsiy*. [Essays on the theory of form formation: a course of lectures]. Sankt-Peterburg.
8. Khlebnikov, A. S. (2008). *Metodologiya formoobrazovaniya v Baukhauze, VKHUTEMASe i INKHUKe*. [Methodology of Formation in the Bauhaus, VHUTEMAS and INHUK]. Tambov.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

КИРИЧЕНКО Олена Іванівна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: проблеми класичного і сучасного образотворчого мистецтва, дизайну та культурних процесів, естетичне сприйняття образотворчого мистецтва, архітектурного образу, проблеми міської культури, освітні процеси.

МАЛЕЖИК Юлія Миколаївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: проблеми розвитку мистецької освіти в Україні, сучасні тенденції дизайну та формоутворення, підготовка майбутнього фахівця образотворчого мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KIRICHENKO Helena Ivanovna – Ph.D., Associate Professor of Art and Design Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: problems of contemporary fine art, design and cultural processes, architectural aesthetic perception of the image and the problems of urban culture, educational processes.

MALEZHIK Yuliya Nikolaevna – Ph.D., Associate Professor of Art and Design Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: problems of development of artistic education in Ukraine, modern trends of design and shaping, preparation of the future specialist of fine arts.

*Дата надходження рукопису 10. 04. 2018 р.
Рецензент – д.п.н. професор В. В. Радул.*

УДК 378:[37.011.3–051:78]

КОКАРЕВА Елеонора Олексіївна –

кандидат педагогічних наук, доцент,
в. о. завідувача кафедри методики музичного виховання,
співу та хорового диригування
ДВНЗ «Криворізький державний педагогічний університет»
e-mail: e.o.kokareva@gmail.com

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ХОРМЕЙСТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасний етап розвитку національної освіти висуває такі вимоги до майбутніх фахівців, як високий рівень професіоналізму; фахова компетентність; творчий підхід до реалізації форм, методів, засобів; постійний пошук та впровадження у навчальний процес інноваційних технологій тощо.

В процесі підготовки студента до майбутньої хормейстерської діяльності, йому необхідно оволодіти теорією та практикою роботи з хоровим колективом. Основи зазначеної діяльності закладаються в процесі диригентської підготовки майбутніх учителів, зокрема, на дисциплінах «Хорове диригування», «Методика викладання диригентсько-хорових дисциплін»,